

8 SMIČKA - ZÓNA PROJEMENÍ

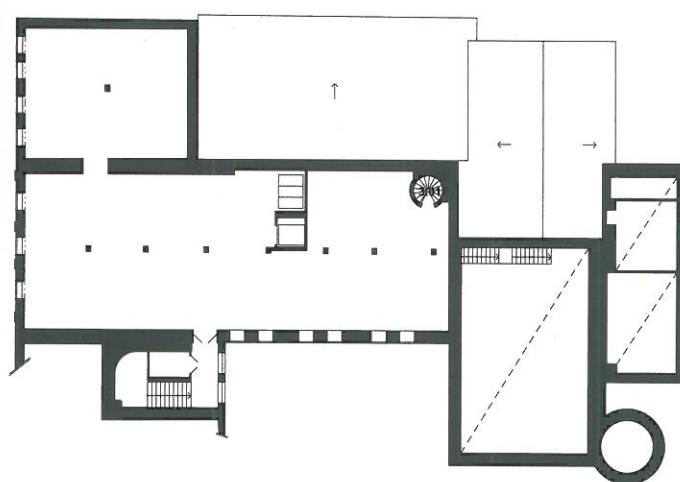
Umění se odstěhovalo do Humpolce! Úkolu proměny bývalé tovární budovy na kulturní centrum se zhostil architekt Luděk Rýzner, jehož ateliér sídlí v těsném sousedství. Díky tomu je se svou stavbou v každodenní konfrontaci.

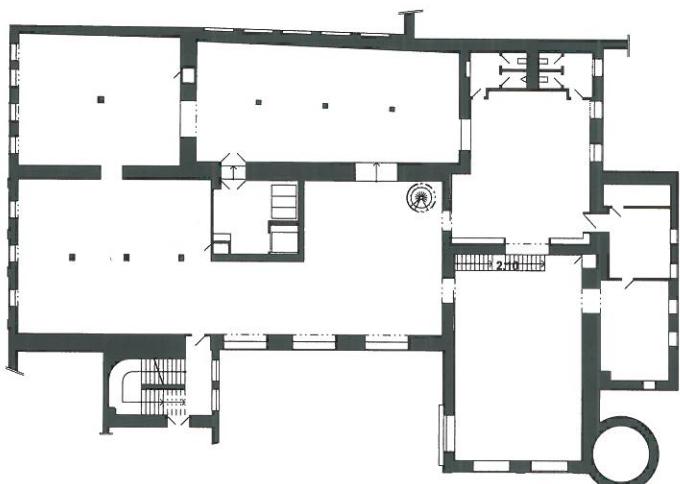

PŮDORYSY

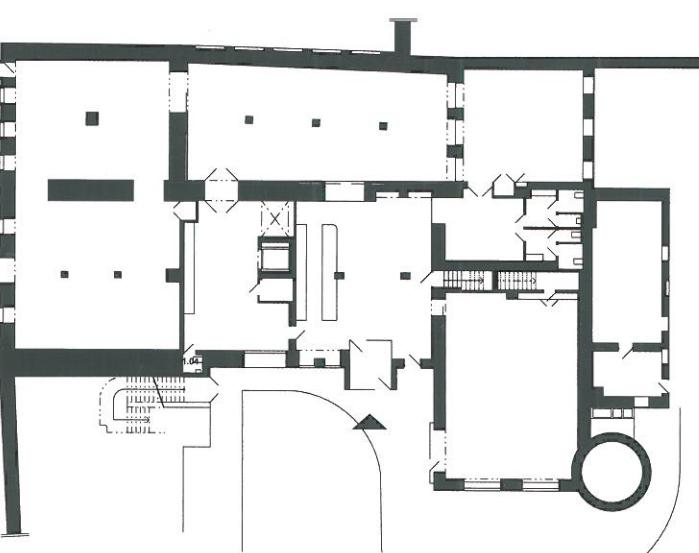
3. NP

2. NP

1. NP

REKONSTRUKCE BÝVALÉ TOVÁRNY
NA KULTURNÍ CENTRUM V HUMPOLCIMísto: Kamarytova 97, HumpolecAutoři: Luděk Rýzner, František Čekal,
OK PLAN ARCHITECTSInvestor: Nadační fond 8smičkaZhotovitel stavby: IPMB, KolínStudie: 2015Projekt: 2016Realizace: 2018Foto: Lukáš Žentel, Nadační fond 8smička

01 Průhled do knihkupectví. Šedivé betonové cihly byly jako obězdívka použity už při první úpravě. Díky vzduchové mezeře řeší problém s vlhkostí původní konstrukce.

02 Místnost pro workshopy slouží i jako kinosál či dětská herna - otvory ve stěně ukrývají stavebnici Špulka.

02

03

Autorská zpráva

Budova bývalé továrny na vlněné látky Karla Trnky, následně haly č. 8 Národního podniku Sukno z konce 19. století, prošla zásadní rekonstrukcí na administrativní budovu již v roce 2010, kdy její identitu zcelila antracitová fasáda. V roce 2016 byla započata přestavba na dnešní zónu pro umění, kulturní instituci pro veřejnost. Rekonstrukce trvala rok a půl a stavba prošla zásadní proměnou. V třípodlažním objektu se nyní na ploše 3000 m² nachází depozitář, výstavní prostory, kavárna, knihkupectví a multifunkční přednášková místnost. V té najdou rodiny s dětmi autorskou stavebnici Špulka inspirovanou historií budovy a připravenou na míru pro 8smičku Ateliérem SAD.

Zóna 8smička se v rekonstrukci prezentuje jako svébytná architektura, ve které došlo k citlivému propojení záměru investora a práce architekta.

Objekt 8smičky skrývá technologii vysoké úrovni, jež je pro běžného návštěvníka skrytá a lehce přehlédnutelná. Světla pro výstavní prostory 8smičky jsou jeden ze zásadních parametrů kvality vnitřního prostředí. Přirozené světlo je v principu hůř regulovatelné a může ve své podstatě i znehodnocovat umělecká díla a urychlit jejich stárnutí. Pro samotné výstavní exponáty bylo nezbytné zastínění ploch se stávajícími okny. Bylo úkolem spojit požadavek ponechání otvorů oken a vrátit objektu původní tvář fabriky. Byla použita speciální okna s kovovou mříží továrního charakteru s izolačním dvojsklem. Okna nabízí vysokou úroveň bezpečnosti. Tím bylo nezbytné udržet vysoké nároky stínění pro účely výstav umění. Stínění je řešeno roletami ze strany interiéru. V depozitu 3. n. p. jsou trvale spuštěné blackoutu rolety, které zajistí optimální prostředí pro trvalé uložení obrazů. V oknech v 1. a 2. n. p. jsou umístěny rolety s 1% propustností světla. Ty zajistí vytvoření variabilního prostředí pro umístění exponátů a jejich vhodné nasvícení. Pro umělé osvětlení byl zvolen

03 Dřevěné obložení, podlahy i mobiliář jsou z dubu – stejně jako samonosné schodiště.

04 Zázemí galerie – odpočinková zóna pro zaměstnance.

sofistikovaný systém galerijního umělého nasvícení Hoffmeister. Tato technologie umožňuje nasvitit exponáty cíleně jen v požadované míře intenzity a využít i dalších světelných efektů rozptýleného světla a bodového nasvícení.

Pro optimální akustické parametry výstavních prostorů je zvolen perforovaný akustický sádrokartonový podhled, který splňuje vyváženou dobu dozvuku mluveného slova.

Prostory přízemí a patra měly od začátku omezenou světlou výšku pro účely výstav. Systém snížených sádrokartonových lemů na výšku 2600 mm kolem obvodu každé výstavní místnosti jsme dosáhli vyváženého kompromisu, neboť hlavní plocha zůstala ve světlé výšce cca 3000 mm. Snížené lemy jsou využity pro vedení vzduchotechniky a ostatních médií elektro, slaboproudou, topení a vodovodu a kanalizace. Na hraně lemu je umístěn zapuštěný lištový systém světel Hoffmeister. Lištový systém je variabilní řešení pro umístování světel po obvodu (i v prostoru) velkých místností. Každá výstava poskytuje originální světelnu scénu, což znamená jednoduché přeskladání světel na liště do jiných pozic. Parametry světel jsou nastavitelné digitálním řídícím systémem DALI na dálku aplikacemi PC a pomocí mobilních technologií.

Dalšími zásadními parametry pro kvalitu vnitřního prostředí jsou teplota, vlhkost a výměna vzduchu. Pro výstavní prostory je nezbytné, aby v objektu byla trvalá hodnota teploty 18–20 °C a vlhkost vzduchu 50–55 %. To vyžaduje speciální technologii distribuce tepla po objektu. Srdcem technologie budovy je strojovna vzduchotechniky a kotelny umístěna v přízemí severní strany domu. Zdrojem vytápění celého objektu 8smičky jsou dvě tepelná čerpadla vzduch – voda. Velká vzduchotechnická jednotka potrubím rozvádí čerstvý vzduch po celé budově a v každé velké výstavní místnosti je jednotka přesné klimatizace ukryta v nikách nosních stěn, která reguluje průtok vzduchu, jeho teplotu a vlhkost a je napojena na elektro, topnou a chladicí vodu, pitnou vodu pro vlhčení a odvod kondenzátu a vyrovnává tak tepelné zisky a ztráty místností. U oken fasád jsou umístěny radiátory pro odstranění rizika kondenzace vodních par na plochách zasklení. Celý systém vytápění je řízen jednotkou MAR – měření a regulace, která vyhodnocuje celkový stav budovy. Systém MAR a řídící systém DALI je umístěn na společné softwarové platformě a je snadno regulačně a uživatelsky přístupný.

Pro interiéry 8smičky navrhli architekti kombinaci domácích dodavatelů, kdy nábytek do kavárny vybrali ze sortimentu nabídky firmy Thon, vybavení kanceláří a drobné doplňky pochází od architektonického dua Schwestern a společnosti Profil nábytek.

Depozitář ve třetím nadzemním podlaží je vybavený regálovým systémem s ocelovými sítěmi.

Samotné rosty na obrazy jsou vyrobeny z uzavřených ocelových profilů (v ose roštů) a tyto mají ze spodní části navařeny závitové třmeny, na které se připevňují pojedzové dráhy jednotlivých roštů.

Společenskou místnost a kavárnu zdobí 8 repasovaných křesel Jindřicha Halabaly. Bar Cafe 8smička tvoří originální kompozice rámu obrazů dle návrhu Františka Čekala. Podlahy přízemních výstavních prostor a knihkupectví a auditoria sjednotila bílá epoxidová stérka. Pro první patro včetně kavárny volili architekti dubové podlahy, které objektu dodávají domácí atmosféru. Osvětlení kavárny, výstavních prostorů i venkovních prostorů vybírali architekti prostřednictvím společnosti Hoffmeister a je zde poprvé v případě kulturní instituce využito digitální řízení interiérového i exteriérového osvětlení prostřednictvím aplikace DALI. Věnec komínů je osázen světly, která se spouští po setmění a zhasínají o půlnoci, a tvoří tak první osvětlenou dominantu města.

Stavebnice Špulka je vyrobena z materiálu FlexFoam a skládá se z 28 odlévaných taburetů se středovými korkovými válci, které jsou vyndány a využity k propojení jednotlivých částí mezi sebou. Špulky lze stavět na sebe, propojovat korkovými středy, vrátit i kutálet, v neposlední řadě slouží jako taburet, kdy jež k sezení využívají děti a na začátku vzdělávacích programů i dospělí během odpočinku.

Hoffmeister.
jen v požá-
dectvích rozptý-

rů je zvolen
í splňuje vy-

světlou výš-
nových lemu
tnosti jsme
a zůstala ve
pro vedení
udu, topení
apuštěný liš-
abilní řešení
ch místností.
ož znamená
c. Parametry
DALI na dál-

ostředí jsou
tory je ne-
-20 °C a vlh-
ogii distri-
strojovna
í strany
dvě tepel-
ednotka po-
dé velké vý-
v nikách
plotu a vlh-
pítou
k tepelné
diátory pro
n zasklení.
í a regulace,
řídící sys-
é a je snad-

náčích do-
u nabídky
ází od ar-
ábytek.

eglovým

ocelových
ny závo-
hotlivých

h křesel
mpozice
emních vý-
oplá epoxi-
tekti dubo-
Osvětlení
pírali ar-
de popr-
interiérové-
DALI. Věnec
zhasnají
ia.

skládá se
ci, které lze
ou. Špulky
kutálet,
yužívají

Původně jsme se dohodli s investorem, že některá okna zazdíme a plastová zvenčí schováme za cortenové perforované plechy. Zevnitř je naopak ukryjeme za bílé plechy, takže potlačíme efekt plastů. Ale když jsme s tím začali, řekli jsme si, že nic nebudeme kamuflovat, ale uděláme to celé poctivě. Navěky.

AUTOR: OK PLAN

MÍSTO: KAMARYTOVA 97, HUMPOLEC

REALIZACE ARCHITECT 29

Rozhovor s Ludkem Ryznerem

05

06

Více než sto let starý původně industriální dům má za sebou pohnutou historii. O různých etapách jeho života i o tom, jak našel nové poslání, mluví Luděk Rýzner.

Stavba vznikla někdy kolem roku 1909, původně jako zájezdni hostinec, který se posléze přestavěl pro účely soukenické fabriky. Postupně se areál rozrůstal, protože soukenictví zde mělo velkou tradici a i díky tomu byl Humpolec v první polovině 20. století bohaté a vyspělé město. Žili zde majetní lidé, kteří nešetřili na architektuře, čehož výsledkem je mimo jiné i továrníkova vila (dnes sídlo OK PLAN – pozn. red.) v sousedství 8smičky.

Jak se na domě podepsala éra komunistické vlády?

Po osmačtyřicátém továrnu zkonfiskovali komunisté a spolu s dalšími fabrikami roztroušenými po městě vše zcelili pod národní podnik Sukno, který fungoval až do revoluce. Posléze nastala trošku divoká doba: Dům se různě prodával, třeba po částech, každý měl zájem spíše koupit a prodat než provozovat nemovitost. V jednu chvíli sice dům měl znova jednoho majitele, ale jemu se taky přestalo dařit a začal jej po částech opět rozprodávat. V tu chvíli do hry vstoupila firma Hranipex. Začala se rozrůstat a hledala prostory pro svůj provoz. Příkoupili i vilu a další okolní pozemky.

S Hranipexem je ale spojená jedna z všich významných realizací spíše mimo město.

Ano, po nějaké době potřebovali více míst, tak hledali parcelu mimo Humpolce

a dům se zase pronajímal. V roce 2010 už byl asi druhý rok zavřený, proto investor rozhodl, že jej zkusíme oživit. Začal mít problémy s vlhkostí, kvůli drastickým zásahům předchozího majitele do nosné konstrukce mu hrozily i statické problémy. Oblékli jsme stavbě černý kabát, asanovali zdi a Hranipex hledal nové nájemce. Nebylo to jednoduché, protože dům jako takový není vůbec ideální: Není totiž flexibilní, má svébytnou statiku, kterou musíte respektovat, má malé světlé výšky, nízkou únosnost podlahy atd.

Vraťme se do doby, kdy se do bývalé továrny nastěhovala továrna nová, Hranipex. Dělaly se nějaké úpravy?

Ano, častokrát i nešťastně, třeba se osadila plastová okna, a i některé další věci si řešili po svém, aby mohli co nejrychleji fungovat. Dům už ale v té době neměl nikdy nic cenného, protože kompletní čistit provedli komunisté, kteří dům totálně přebourali. Hranipex víceméně vyměnil jen okna, která by se stejně musela měnit, protože ta původní, jednoskla, už nesplňovala normy, ani provozní požadavky.

Byl dům pod památkovou ochranou?

Ne. Humpolec je specifický, že nemá žádnou památkovou zónu. Na městském úřadě spadá odbor památkové péče pod životní prostředí.

Takže se nic nedochovalo? Žádné původní detaily?

Vůbec nic. Vymlácená podlaha v přízemí, v patrech jenom hrubý beton, na půdě prkna. Ale fabrika neměla žádný zajímavý

detail ani uvnitř. Konstrukčně jsme při opravách narazili na L profily svařené k sobě: průvlaky či sloupy. Dokonce jsme s hrůzou zjistili, že sloupy byly bez patek... Statik žasl, protože podle reality měl dům už dávno spadnout.

Jak je tedy možné, že stojí?

Myslím si, že je to problém spíše výpočtu. Dnes se počítá podle eurokódů, které nedávají prostor pro tvůrčí matematiku.

Zkuste popsat zkratku od továrny ke galerii.

Jeden z investorů dlouhodobě sbírá obrazy a prostor začal nejprve využívat pro jejich uskladnění. Z toho se zrodila myšlenka na galerii. Původní zadání znělo – „low-cost“ galerie. Snažil jsem se zjistit více o specifikách galerijního provozu a seznámil jsem se s kurátorkou z Muzea Kampa Helenou Musilovou s prosbou, aby mne více zasvětila – hlavně po stránce stavební. Navštěvovali jsme společně různé galerie včetně zázemí a ona mi ukázala různé nežvary. Třeba jakou cestu urazí obraz poté, co jej do galerie přivezou.

Jaké nežvary máte na mysli?

Ve spoustě galerií chybí vzduchotechnika. Zejména v prostorech, které nejsou vidět – v zázemí, v depozitáři... Navštívili jsme muzeum, kde se právě složitě dodatečně vysekávají otvory pro vzduchotechniku, všude v místnostech jsou odvlnhovače, z nichž teče voda do přistavených kýblů. A to vše proto, že si zástupce investora myslí, že ušetří.

05 Okna v bezramovém v jednotném

06 Nízká svodnice vedení instalací kritických. Arzvolili dvojú

07 Skica ar prostory.

LUDĚK RÝZNER
Narozen 1962
školu SPŠ
Brodě a České architektury
krůčky uč
v.o.s., v Jihlavě
kancelář v Humpolci
Jeho tvorba
s regionem
své nejznámější
RD Plech
však typicky
Orange, I
(Bratislavu)
Vystavov

05 Okna v uliční fasádě v bezrámovém provedení v jednotném designu.

06 Nízká světlá výška stropů znemožňovala vedení instalací, pro galerii kritických. Architekti proto zvolili dvojúrovňové řešení.

07 Skica areálu se vstupními prostory.

07

LUDĚK RÝZNER

Narozen 1969, vystudoval střední školu SPŠ stavební v Havlíčkově Brodě a ČVUT v Praze – Modul architektury. První profesionální krůčky učinil v Ateliéru Penta, v.o.s., v Jihlavě. V roce 1997 založil kancelář OK PLAN ARCHITECTS v Humpolci, kterou vede dodnes. Jeho tvorba je výrazně spojena s regionem Vysociny, kde i vytvořil své nejznámější realizace (Hranipex, RD Plecháč, atd.). Jeho tvorba je však typologicky (Fitness Blue Orange, Hotel Fabrika) i geograficky (Bratislava, Praha, Luhačovice) pestrý. Vystavoval mj. v Praze i v New Yorku.

A nějaký dobrý příklad?

Navštívili jsme galerii Essl v Rakousku. Je to soukromá galerie, navíc není první stavbou, kterou rodina majitelů pro tyto účely realizovala, tudíž už měli spoustu zkušeností.

Lze z viděného definovat konkrétní poučení?

I zde dochází k provozním křížením. Existuje cesta obrazu, cesta personálu a cesta návštěvníka. S cestou exponátu souvisí i obalová technika, protože musíte zabezpečit úplně stejně kvalitní prostory jak pro obraz, tak pro obal. Nejenže jsou obaly pro obrazy drahé, ale jde o to, aby obraz po uložení nenapadla třeba plíseň.

Mluvil jste i o dalších nešvarech.

Galerie je postavená na vnitřním mikroklimatu. S tím souvisí i světlo. Pokud má galerie denní osvětlení, tak musíte mít možnost jej zastínit. Umělé osvětlení exponátů by nemělo přesáhnout 50–70 luxů, protože jinak obraz zničíte. Další nešvar je, že osvětlení exponátů zároveň slouží jako osvětlení pracovní, třeba pro uklízečku, a pak se zbytečně svítí na exponáty. Proto to máme na 8smičce rozdelené.

Obsluha ale musí být velmi náročná.

Řeší se to automaticky. Automatika je schopná rozpoznat, že v galerii nikdo není, a automaticky zhasne světla, protože světlem se obrazy ničí. Obrazu je nejlépe v depozitáři. Úplně zvlášť stojí akustika, která se ve spoustě galerií vůbec neřeší.

Proč je v galerii důležitá akustika?

Protože je důležitá všude. Akustika je velmi podceňovaný obor. Sice není vidět, ale významně ovlivňuje vaš pocit z místa. Spousta lidí si to neuvědomuje – třeba v kancelářích, že jsou obtěžovaní zvýšeným hlukem. V naší galerii probíhají exkurze, komentované prohlídky...

Prim však bude nejspíše hrát hledání teploty a vlhkosti.

Galerie je postavena na 365 dnech provozu po 20 °C, plus minus 2 stupně. Další je vzduchotechnika a úprava vlhkosti vzduchu – odvlhčování či zvlhčování, podle toho, jaké je roční období... My zde musíme mít 55 procent relativní vlhkosti +– 2 %. To jsou zásadní parametry stavby. Je potřeba si uvědomit, že kvůli takto nastaveným podmínkám je galerie drahá záležitost – nejen její stavba, ale i provoz.

Doposud jsme se bavili hlavně o technických limitech budovy pro galerijní využití, které jsou z mnoha ohledů určující. Zbývá prostor pro architekturu?

Principiálně si myslím, že z hlediska interiéru by měl být dominantní obraz, a nikoli architekt. Je zřejmé, že obraz se bude lépe vyjímat na hladkých nekomplikovaných stěnách s univerzálním čistým podkladem. To samé platí pro sjednocené plochy stropů a podlah. Celé by to měla být vlastně obálka. Pak už záleží na architektovi výstavy, jak si s tím poradí.

V úvodu jste zmíňoval statické limity stavby. S jakými dalšími charakteristikami původní budovy jste se museli poprat?

Strašně jsme bojovali se světlou výškou – nikde nebyly více než 3 metry a my jsme museli do podhledů umístit rozvody o průměru 40 cm. Řešili jsme to dvouúrovňovými stropy – po stranách máme sníženou světlou výšku na 2,6 m, uprostřed je větší. I tím bylo dané, aby byly stropy bílé, zapoštěli jsme lišty na světlou... Více prostoru pro tvorbu jsme měli v bookstoru a v kavárně.

Zvenku jste zůstali u černé barvy.

Ano, ta tady byla už v roce 2010. Výzvou byla fabrická okna dělaná na míru, čímž Hranipex de facto splatil svůj dluh za ta plastová. Ta jsou unikátní a nejcennější – na zakázku vyrobená izolační dvojskla s přerušeným tepelným mostem. Chtěli jsme je co nejsubtilnější, takže jsou vyrobeny z 1,5 cm L profilů. Vyráběl nám je český dodavatel, bohužel, měli jsme dlouhé zpoždění.

To jste se ale hodně odklonili od původního low-costového rozpočtu...

Původně to mělo být jinak – dohodli jsme se s investorem, že některá okna zazdíme a ta plastová okna zvenčí schováváme za cortenové perforované plechy. Zevnitř je naopak ukryjeme za bílé perforované plechy, takže potlačíme efekt plastů. Ale když jsme s tím začali a rozpočet začal růst, řekli jsme si s investorem, že to nebude me kamuflovat, ale uděláme to celé poctivě. Navékly.

Rozhovor s Marcelou Strakovou

Co stálo u zrodu 8smičky? Můžete popsat její základní koncept?

8smička se, pokud vám, rodila postupně diskusi a ten vývoj trval přibližně pět let, v posledních dvou letech jsme se zabývali již konkrétní myšlenkou samotné instituce. Po mé příchodu v únoru 2017 už potom založením nadačního fondu, konkrétními výstavami a obsahem jako takovým. Tomuto předcházela samotná myšlenka vybudovat místo, které s sebou přinese změnu, ať už pro samotné město nebo společnost, snaha vytvořit něco jako kulturní zónu Vysočiny.

Město Humpolec většina řidičů vnímá jen jako mnemotechnickou pomůcku, že už mají za sebou polovinu cesty po dálnici Praha–Brno. Humpolec je také přirozeným kulturním centrem regionu Vysočina. Jeho genius loci odedávna prosvěcovaly aury takových osobností, jako byl Gustav Mahler, Jan Zábrana, Zorka Ságlová či Ivan Martin Jirous. Přesto tu dodnes neexistuje žádná podobná instituce. Proto jsme v recyklovaném prostoru bývalé textilní továrny založili kulturní zónu 8smička.

Měli jste nějaký tuzemský či zahraniční vzor?

8smička vznikala ve společné diskusi několika lidí, setkávání s odborníky i nadšenci, do některých institucí jsme se jeli podívat, o jiných jsme věděli, protože jsme v nich byli dříve, já i hlavní kurátorka Emma Hanzlíková jsme předtím působili v zahraničí, tak jsme měli jasno v tom, kde se inspirovat.

Inspirací pro nás byl například Hauser & Wirth Somerset nebo švédský Artipelag, kdy se v obou případech jedná o soukromé investory, kteří se rozhodli vybudovat instituci mimo velké město.

Jaké to bylo spolupracovat s architektonickým studiem během stavby a být u zrodu takového projektu již od počátku, kdy jste paralelně s probíhající stavbou plánovali program a nastavení instituce jako takové?

Pro mě to byla nesmírně zajímavá a nová zkušenosť. Kontrolní dny se postupem času staly součástí pracovního týdne, u mnoha věcí bylo dobře, že jsme o nich

mohli mluvit, některé věci se změnily v průběhu stavby a myslím, že architekti svým otevřeným přístupem v diskusi s námi dokázali vybudovat místo, které má všechno. Každý, kdo přijde do budovy, tak často komentuje dotažení do posledního detailu hned v den otevření – nejen hotovou stavbu, ale i interiérové doplňky, orientační systém, grafiku samotnou. Připravit výstavu a mít na vernisáž vytisknutý katalog, to je jedna věc, ale naučit se do toho během pěti týdnů fungovat v novém domě, který je plný technologií, není zabydlený a nic v něm nebylo, to byla velká výzva. S naprostým respektem ke stavbě i k architektům musím říct, že skoro pokaždé, když přicházím a koukám na to, tak mi to přijde jako malý zázrak. Ani ne pět týdnů před vernisáží jsme prázdnou budovu převzali, u vás se tomu říká kolaudace, nyní máme za sebou 7 týdnů provozu, zahájení, na které přijelo 800 lidí, všechno běží a lidi odcházejí nadšení z budovy, výstavy i programu. Nic z toho by nebylo bez toho, když jsme mohli rok a půl před otevřením samotným s architekty i s týmem 8smičky vše vydiskutovat,

08

08 Vestavěný a navržený a Křesla jsou křesel od J.

09 Grafik a navrhli Štěpánka Martin O.

10 Propo a kavárny a provoz obce vlastního p.

MARCELA S. výkonná ředitelka 8smička představuje v Národní galerii zodpovídá za marketing a odbor PR a současně je v rámci výstav a kurátor i představitelkou. 2013 stála za výzdobou prostoru představujícího a spolu s architektem Nové scény významných uměleckých působila na městskou výzdobu a vedla programy pro občanství, vzdělávání a projekty v České republice a v ČR i v zahraničí. České centrum byla zástupkyně Pražského senátu, členkou společnosti Prazelenina a v Praze 7. V současnosti a v Humpolci.

09

08 Vestavěný nábytek byl navržený a vyrobený na míru. Křesla jsou repliky slavných křesel od Jindřicha Halabaly.

09 Grafiku celého projektu navrhli Štěpán Malovec a Martin Odehnal.

10 Propojení bookstore a kavárny umožňuje oddělit provoz obou prostorů od vlastního provozu galerie.

doladit a nastavit vše, co dnes v 8smičce vidíte. To je nevídání kombinace.

Jak si představujete ideální náplň zóny – kulturního centra?

Zóna má být místem, kde se budou protínat tematické výstavy s neformálními přednáškami, workshopy a sympózii, místem, které ovlivňuje veřejný prostor jako takový, místem diskuse. Sbírkové předměty zapůjčené z jiných institucí se na půdě 8smičky budou potkávat s tvorbou současníků, aktivity doplní intervence ve městě, měla by to být živá instituce, která nabídne každému něco. Velkou a důležitou součástí jsou programy pro školy ke každé výstavě a kniha či katalog ke každé výstavě. Rozhodli jsme se dělat to, co by bavilo a dál posouvalo nás samotné. Podstatnou součástí programu 8smičky jsou také vstupy do veřejného prostoru, kdy měnите místo samotné, bezprostřední okolí a někdy snad i nepřímo uvažování ostatních. To je vždycky výzva.

Jste ředitelka Nadačního fondu, jak moc ovlivňuje program správní rada? Do jaké míry máte volnou ruku?

8smička je v mnoha ohledech nestandardní, není svázaná pravidly, což vidíte v grafice a snad i v přístupu nás všech,

a tak je to i s programem. Společně jsme v týmu, jehož součástí je i správní rada, diskutovali téměř rok o tom, co chceme a nechceme dělat, a tím jsme si nastavili rozhodování v diskusi. Většinou nás napadají stejné věci, na kterých se shodneme, a hledáme, jak je do programu začlenit a kdy. Některé podněty jsou ještě nezralé, tak ty odkládáme, jiným věcem se věnujeme, je to proces, ale důležité na tom je, že je to proces společný, do kterého vstupují všichni. Pokud si něčím nejsme jisti, jdou se poradit za správní radou a naopak.

První výstava má výraznou lokální stopu – budete v tomto duchu i pokračovat?

Výstavy v 8smičce mají být přesahové, aby vás obohatily, měl by to být pro vás komplexní zážitek – z architektury, z výstavy, z knihy a v neposlední řadě ze setkání s lektorem, kurátorem, se mnou nebo s kolegy v kavárně a knihkupectví. Některé výstavy budou více skloňovat Vysočinu a místní kontext, na tom, kde se 8smička nachází, je z části postavená její identita. První výstava se lokální stopy týká z jedné osminy, nemohli jsme vynechat část věnovanou humpolecké textilní historii, přeče jen jsme bývalá textilka, to téma se nabízelo a téma textilu v umění navíc v takovém rozsahu u nás zatím zpracované, pokud vím, nebylo. Ve výstavním plánu na další tři roky máme výstavy, které zohlední tvorbu současníků vedle nežijících umělců, některé výstavy jsou tematické, jiné monografické, zaměříme se na období od první poloviny 20. století do současnosti.

Máte nějaký sen, jakou výstavu či událost do 8smičky přivézt?

Výstavy v 8smičce vznikají na míru 8smičce pod vedením naší hlavní kurátorky

Emmy Hanzlíkové, která spolupracuje s kurátory, kteří k nám přicházejí na jednotlivé výstavy. Kromě kurátorů ale samozřejmě oslovujeme nebo plánujeme oslovit také některé konkrétní umělce, aby zpracovali něco pro město samotné. Pokud si za několik let řekneme, že se do Humpolce jezdí za uměním, které se tam odstěhovalo za Hliníkem, tak to pro nás bude splněný sen. Druhou rovinou je zapojení místních obyvatel, kdy pevně věříme, že nám jednou řeknou, že s touto institucí vyrostla nová generace. Neklademe si nízké cíle.

Co vám osobně dává práce v kulturním centru?

8smička je velkým impulzem, a to i osobním pro celý tým. Všichni si vážíme důvěry, kterou jsme dostali, jež nám dává prostor pro realizaci, a do toho víte, že jste součástí instituce, která stojí nejen v půlce D1, ale pomyslně také stojí na půl cesty mezi podnikáním a mecenášstvím. Bez daru našeho generálního partnera by 8smička nikdy nebyla, vstupné jen symbolických 8 korun a mít v týmu dobrovolníky přímo z Humpolce, to je ukázka rozměru mecenášství. Tyhle dvě věci se potkaly a daly prostor vzniku něčeho nového, instituce, která může mít nadhled, a ten se snažíme sdílet. To je pro mě osobně hrozně moc, když mluvíte s lidmi, kteří jsou nadšení z místa a odjíždějí s tímto pocitem.

Rozhovor připravil
Matej Šišolák

10

MARCELA STRAKOVÁ (1977)
výkonná ředitelka Nadačního fondu 8smička před 8smičkou působila v Národní galerii v Praze, kde zodpovídala za Sekci prezentace, marketingu a komunikace a vedla odbor PR a marketingu. Na poli současného umění a projektů ve veřejném prostoru působila jako kurátor i producent. V letech 2009–2013 stála za koncepčním pojetím prostoru piazzetty Národního divadla a ve spolupráci s významnými umělci a architekty zde pod hlavičkou Nové scény ND realizovala několik významných participativních i uměleckých instalací. V minulosti působila na Ministerstvu kultury ČR, má zkušenosti z neziskového sektoru, vedla program na podporu aktivního občanství, realizovala několik výstav a projektů českých street artistů v ČR i v zahraničí, v roce 2012 řídila České centrum ve Stockholmu, byla zástupkyní výkonné ředitelky Pražského Quadriennale 2015. Je členkou spolku komunitní zahrady Prazelenina a kulturní komise Prahy 7. V současné době žije v Praze a v Humpolci.

Kraj Vysočina. Přestože existuje už osmnáct let, dodnes se mnozí jeho obyvatelé považují spíše za Jihočechy nebo Jihomoravany. Kdo ví, zda lze tuto trochu zapomenutou kopcovitou část republiky nazývat regionem. A hledat zde regionální architekturu? Nejsme ve Vorarlbersku. Jsme v málo lidnatém kraji bez dostatečně velkého přirozeného centra, na vnitrostátní periferii. V lokalitě, kde je jedna z nejnižších koncentrací autorizovaných architektů v republice. A když o nich přemýšíme, napadne nás asi jediné jméno – Luděk Rýzner a jeho architektonický ateliér OK PLAN, s nímž už téměř dvacet let přetváří a desítkami projektů kultivuje nejen své rodné město Humpolec.

TEXT: MARKÉTA PRAŽANOVÁ

PRO OSMIČKU

DU
BO
BO
Σ
SS

Tentokrát nepřichází s dalším Plecháčem, ale představuje nám v novém kabátě stáronovou konverzi budovy soukenické továrny z konce 19. století v Kamarytově ulici v Humpolci, kterou v roce 2010 přeměnil na administrativní budovu. Továrna č. 8, nyní nazývaná „8smička“, sloužila k výrobě vlněných látek Karla Trnky a pak jako přádelna Národního podniku Sukno až do roku 1989, kdy byla v restituuci již ve zdevastovaném stavu vrácena a následně byl celý areál rozprodán. V roce 1995 se rozhodla jeho velkou část odkoupit místní společnost Hranipex vyrábějící nábytkové hrany. Po přestěhování firmy do většího sídla v roce 2002 se nedářilo areál továrny pronajmout a začal se projevovat špatný technický stav budov. Investor proto tehdy přistoupil k low-costovému oživení, které by umožnilo flexibilnější využívání areálu, a tudíž i jednodušší pronájem. Ani tentokrát se však smysluplné využití objektu nepodařilo zajistit.

DOX NA VYSOČINĚ?

Investor se tedy pokusil v roce 2016 o harský kousek. V roli soudobého mecenáše se rozhodl v regionu, kde se umění moc „nenosí“ a kde neexistuje žádná renomovaná umělecky zaměřená škola (o vysoké ani nemluvě), která by vytvářela podhoubí kulturně smýšlejících lidí, navíc na maloměstě, vybudovat soukromou galerii financovanou výhradně z rozpočtu Nadačního fondu 8smička, který byl za tímto účelem založen. Na 88. kilometru dálnice D1 v Humpolci si proto mohou zájemci od 18. dubna 2018 za 8 Kč zajít do nové instituce Vysočiny nazvané „8smička“ (kde mají všechny šatní skříňky číslo

osm). Kulturní prostor o rozloze 3000 m² zahrnuje galerii zaměřenou na české moderní a současné umění, kavárnu, knihkupectví, edukační místo a také výstavní prostor s depozitářem s regálovým systémem pro soukromou sbírku. 8smička má velké ambice, chce pořádat výstavy, přednášky, organizovat workshopy, kurzy, spolupracovat s významnými institucemi.

OBNOVA INDUSTRIÁLNÍ STAVBY

Architekt navázal na zásahy provedené v roce 2010, při nichž došlo mimo jiné k sanaci zdí betonovou tvárníkem lemovanou černým plechem, výměně rozvodů, záchraně komína, osazení výkladců a k výraznému sjednocení nesourodých objektů továrny kontroverzní černou barvou fasád. Z původně nízkonákladové rekonstrukce se ale v roce 2017 vyklubala investice za desítky milionů, která systematicky zhodnocovala industriální objekt nevalné architektonické a konstrukční kvality. V kategorii vynikajících konverzí bychom jí mohli udělit z pomyslných deseti bodů nejméně osm, a to za:

1. Otevřenosť vůči městu a obyvatelům – další osazení výkladců a otvorů v parteru napomohlo napojení budovy směrem do vnitrobloku. Již dřívější zboření zdí, doplnění zeleně a vytvoření příjemného veřejného prostoru zase umožnilo napojení na nedaleký park Stromovka. Areál se otevřel městu, dům lidem.

2. Respekt k industriální architektuře – budova není památkově chráněná, nenechází se ani v památkové zóně, neodhalila žádné architektonické, ani konstrukční detaily, které by stály za zachování. Naopak

panovaly obavy o její statiku a nad postupy stavbyvedoucího před více než stovkou let se dalo kroutit hlavou – ani sloupy nebyly založeny na patkách, cihly byly kladené na šířku i na výšku... Přesto architekt cítil starý dům, neboural, nevkládal do něj nové objemy, nebudoval přistavby, ani nástavby, respektoval proporce i konstrukci.

3. Smysl pro detail a trvalé hodnoty – zatímco u změny stavby v roce 2010 se pod tlakem nízkého rozpočtu přistoupilo k osazení plastových oken nebo zakrytí částí fasády (i s okny) cortenem, nyní došlo k absolutnímu očištění konstrukce a hledala se řešení, která by přinesla skutečnou, trvalou hodnotu. Zachráněný ocelový krov shlíží do společenského sálu, fasády zdobí unikátní subtilní fabrická okna náročně vyrobená na míru, v boji se světlou výškou výstavních prostor se zvítězilo díky dvouúrovňovým stropům.

4. Dispoziční řešení – vnitřní prostory tvoří převážně open space, které umožňují plynulý provoz a flexibilní uspořádání budovy i v případě změny funkce. Autor myslí na dostatečné zázemí pro kavárnu, přepravu větších uměleckých děl uvnitř budovy pomocí kladky i na zabezpečení jednotlivých prostor.

5. Vnitřní klima budovy – je obdivuhodné, s jakou důsledností se investor s architektem věnovali ideálnímu mikroklimatu pro obrazy i lidi. Po exkurzích do řady obdobných institucí u nás i v zahraničí se pokusili vyvarovat nešvarů a kontraproduktivních úspor a díky nejnovějším technologiím vytvořili špičkové prostředí s optimální vlhkostí, osvětlením, tepelným

11 Výstavní mohou v bu
soukromá ga

12 Originální
pultu je v ne
rámě – zámě
v industriáln

12

11

11 Výstavní prostory v horním patře mohou v budoucnu sloužit i jako soukromá galerie.

12 Originální obklad barového pultu je z nepoužívaných obrazových rámů – záměrně „barokní“ prvek v industriálním prostoru.

12

komfortem a v neposlední řadě promyšleným řešením akustiky.

6. Design – jak už jsme si v tvorbě Luděka Rýznera zvykli, objevují se v jeho interiérech designové prvky. Při vstupu do kavárny neujde naší pozornosti bar překvapivě poskládaný z různorodých rámu obrazů. Do soukromé, ve dřevě provedené, zámerně útlunější části budovy, nás zavede příjemné bukové schodiště se zapuštěným zábradlím, v konferenční místnosti lze spočinout v repasovaných křeslech od Jindřicha Halabaly vedle opracované klády padlého buku.

7. Profesionalita – celý tým 8smičky sází nejen na perfektní budovu, dobrý program, ale také na promyšlený marketing a spolupráci se špičkovými odborníky. Vizuální styl 8smičky navrhlo Studio Najbrt, autorem propagační grafiky jsou Štěpán Malovec s Martinem Odehnalem, současnou instalaci navrhl Zbyněk Baladrán, jako součást interiéru vznikl také autorský herní prvek Špulka od Ateliéru SAD.

8. Podpora komunitního života a vzdělávání – továrna by se tak či tak rekonstruovala. Investor potřeboval nutně uložit svou rozrůstající se sbírku obrazů. Nevybudoval však potají jen soukromou expozici s depozitárem, ale otevřel svůj dům plný umění pro všechny. Stal se tak dalším v řadě občanský angažovaných lidí spatřujících hodnotu v kultivaci společnosti.

Sofistikovanost provozu galerie i soukromé sbírky a snaha o dokonalost dle mého názoru trochu zastínila provozní náročnost budovy a ducha místa. Ale tak byly, zdá se, nastaveny priority. To jsou ty dva chybějící body.

Je skvělé, že se dostává stále častěji dobrá architektura i umění do regionů. Přeji galerii, aby obavy o její existenceschopnost rychle vyprchaly a tento počin se stal inspirací i v dalších místech.

Autorka je publicistka, zabývá se organizací architektonických soutěží.